

TOKAJ-HEGYALJA GYEREKEKNEK MÓDSZERTANI ANYAG PROJEKTNAPHOZ

ÚTIKÖNYV

A komplex program célja

A település játékos felfedezése, és útikönyv készítése. Eközben:

- a település értékeinek feltérképezése és megismerése
- az épített környezet észlelésének, érzékelésének fejlesztése
- térbeli tájékozódási képességek fejlesztése (útiterv készítés, helyszíntervrajz készítés)
- térképhasználat készségeinek fejlesztése
- vizuális kompetenciák fejlesztése (reflektált alkotás és befogadás)
- esztétikai-művészeti tudatosság fejlesztése
- matematikai kompetenciák fejlesztése (becslés, mérés, számítás, alakfelismerés)

A projekt részei

I. Előkészítés: Ráhangelődés a témára egy tanóra keretében

II. Terepen: A választott útvonal bejárása és a helyszínek elmélyült vizsgálata

III. Útikönyv szerkesztése: Az egyéni anyaggyűjtés és helyszíni vizsgálatok alapján az útikönyv elkészítése az iskolában.

I. ELŐKÉSZÍTÉS

RÁHANGOLÓDÁS: A KEDVENC HELYEINK

IDŐ: **45 perc**

ANYAGSZÜKSÉGLET: **a település térképe, színes gombostűk / bábuk, filctoll**

A gyerekek képzeljék el, hogy vendég gyerekcsoport érkezik hozzájuk látogatóba. A feladatuk az, hogy egy útikönyvet készítsenek nekik. Mit mutatnának meg a vendégeiknek?

A foglalkozás kezdődjön közös ötletgyűjtéssel. Egy nagy papírlapra vagy a táblára írják fel a település számukra legfontosabb és legérdekesebb látnivalóit, helyszíneit (például templom, madárles, patakpart, kastély, egy régi fa stb.).

Ezután jelölik be ezeket a térképen. A térképet kivetíthetjük, kitűzhetjük a hirdetőtáblára, vagy kiteríthetjük egy asztalon – fontos, hogy minden gyerek jól lássa. Ha bejelölték a helyszíneket, akkor jelöljenek ki egy sétaútvonalat, amit bejárának a vendég diákokkal, és ami lehetőleg minél legtöbb helyszínt érint.

Végül a gyerekek válasszanak ki egy-egy helyszínt, amelyről önállóan gyűjtenek anyagot. A gyűjtéshez a tanár adjon támpontokat (internetoldalak, helytörténeti kiadványok, kit érdemes megkérdezni – szülőket, nagyszülőket, stb.).

II. TEREPEK

SÉTA A TELEPÜLÉSEN

Járjuk be a közösen meghatározott sétaútvonalat. A gyerekek közben készítse-
nek fotókat a választott helyszínekről. Minden gyerek az általa választott hely-
színről készíthet fotót.

Az előkészületek során kiválasztott helyszíneken álljunk meg. Az adott helyszín
gazdája mutassa be a helyszínt a kutatásai alapján. Miért választották a gyerekek
az adott helyszínt az útikönyvbe? Mi a különlegessége, miért szeretnék bemutatni
másoknak is? Hogyan kapcsolódnak az adott helyszínhez, mit szoktak ott csinál-
ni? Mit lehet tudni az helyszínről? Mi a története?

Ezután rövid beszélgetés és játék segítse a több szempontú felfedezést. A játékos
feladatokat a helyszín adottságainak megfelelően válasszuk ki, például az aláb-
biak közül:

1. MODUL: ÉRZÉKKUTATÓK

IDŐ: **15 perc**

ANYAGSZÜKSÉGLET: **kendő, földugó, orrcsipesz, kesztyű,
a gyerekek számával megegyező érzékszervkártya, papír, színes ceruza**

Ez a gyakorlat a település főterének, vagy egy nagyobb parkjának a felfedezéséhez használható módszer.

Először vizsgáljuk meg alaposan a kiválasztott helyszínt. A gyerekek a helyszínen húzzanak egy-egy cédulát. A cédulákon egy-egy érzékszervhez kapcsolódó megismerési forma (tapintás, hallás, szaglás, látás, ízlelés) olvasható. A gyerekeknek a cédulán lévő szempont alapján figyeljék meg és derítsék fel a teret.

Ahhoz, hogy valóban csak az adott érzékszervi megfigyelésre tudjanak koncentrálni, a többi érzékszervet tompítsuk el: például a látást kendővel, a hallást fül dugóval, a szaglást orrcsipeszszel, a tapintást kesztyűvel. Ezután mindenki járja körbe a teret (a bekötött szemű gyerekeket mindig vezesse valaki), majd a gyerekek a tapasztalataikat jegyzzék fel egy-egy kis kártyára. Végül vitassák meg egymással az eredményeket. Milyen zajokat, szagokat, felületeket, ízekeket és formákat fedeztek fel? Melyik volt kellemes és melyik kellemetlen?

2. MODUL: ÉPÜLET-TÖMEG

IDŐ: 15 perc

ANYAGSZÜKSÉGLET: **a folytatáshoz papír, toll, építőkocka/dobozok**

Ez a gyakorlat jól alkalmazható olyan épület vizsgálatára, amely egyfelől könnyen megközelíthető és körbejárható, másrészt változatos, összetett formával és tömeggel rendelkezik. Jó példa lehet a templom, a városháza vagy akár az iskola. A gyerekek járják körbe kisebb, 3-4 fős csoportokban a kiválasztott épületet, közben jegyzzék fel a fontosabb részleteket és jellegzetességeket, illetve az épület lényeges méreteit. Mértékegységként használják a saját testük méreteit (lépés, karnyújtás). FOLYTATÁS: Ezek alapján rajzolják le az épület alaprajzát egy kartonlapra, és/vagy készítsék el az épület arányos tömegmodelljét építőkockákból vagy kisebb dobozokból.

3. MODUL: FORMA

IDŐ: 15 perc

ANYAGSZÜKSÉGLET: **papír, ceruza**

Ez a gyakorlat jól alkalmazható olyan épület vizsgálatára, amelynek változatos a tagolása, a homlokzata, díszítése – például egy kastély. A gyerekek figyeljék meg a választott épületet, és határozzák meg, hogy milyen geometriai formák dominálnak a homlokzaton. Milyen alakja van az épületnek, a nyílásoknak,

az egyes építészeti elemeknek (falak, oszlopok, korlátok, erkélyek, lépcső, tető, stb.)? Lerajzolhatják az épület homlokzatát geometriai elemekre bontva.

Ezután vizsgálják meg az épület tagolását: a szinteket, a traktusok számát, a tagoló elemeket (párkányok, pilaszterek, féloszlopok stb.). Ha van az épületen díszítő ornamentika, figyeljék meg azt is. Gyűjtsék össze a díszítőelemeket.

FOLYTATÁS: A gyerekek kitalálhatnak egy történetet az épületdíszekről. Miért ezek a díszítik az épületet? Mit jelenthettek az építető birtokos számára? Milyen történetet mesélnek nekünk?

4. MODUL: FELEKEZETEK ÉS TEMPLOMAIK

IDŐ: 15 perc

ANYAGSZÜKSÉGLET: **Tokaj-Hegyalja gyerekeknek könyv 52. oldala, jegyzetfüzet, ceruza**

A templomok különleges építmények, amiket már messziről fel lehet ismerni. Vajon miért? A gyerekek 2-3 fős kiscsoportokban járják körbe, és figyeljék meg alaposan a templom épületét. Gyűjtsenek olyan épületelemeket, -részeket és -díszeket, amik elárulják, hogy templomot látnak. A tanár segítő kérdésekkel irányíthatja a gyerekek figyelmét. Jegyzzék fel a füzetükbe, hogy miket találtak. Az egyes részleteket rajzolják is le vázlatosan.

8-10 perc után a kis csoportok mondják el egymásnak, hogy miket találtak. Segítsenek egymásnak, vagy segítsen a pedagógus, ha bizonytalanok, hogy egy-egy épületrész hogyan hívnak!

Ha a településen több templom is van, hasonlítsák össze ezeket! Milyen hasonlóságokat, és milyen különbségeket találtak? Oldják meg párokban a könyv 52. oldalán lévő feladatot!

5. MODUL: KASTÉLYOK ÉS KÚRIÁK

IDŐ: 15 perc

ANYAGSZÜKSÉGLET: **Tokaj-Hegyalja gyerekeknek könyv 46-47. oldala, jegyzetfüzet, ceruza**

A kastélyok, és sok esetben a kúriák épületei is az egykori építető családok gazdagságát és műveltségét reprezentálják. Hogyan? A gyerekek párban vagy 3 fős csoportokban járják körbe, és figyeljék meg alaposan a kastélyt vagy kúriát.

Gyűjtsenek olyan épületelemeket, -részeket és -díszeket, amik szerintük a gazdagságot vagy a műveltséget szimbolizálják. Jegyezzék fel ezeket a füzetükbe.

8-10 perc után a kis csoportok mondják el egymásnak, hogy miket találtak. Segítsenek egymásnak, vagy segítsen a pedagógus, ha bizonytalanok, hogy egy-egy épületrészt hogyan hívnak! Közösen megvitathatják a gyerekek, hogy szerintük miért volt fontos az építettőnek, hogy a kastélya kifejezze a család gazdagságát és műveltségét. A mai korban mivel, hogyan fejeznék ki ugyanezt?

6. MODUL: PINCÉK

IDŐ: 15 perc

ANYAGSZÜKSÉGLET: **Tokaj-Hegyalja gyerekeknek könyv 10-11. és 56-59. oldalai, jegyzetfüzet, ceruza**

A gyerekek csoportokban fedezik fel a település pincéit az alábbi szempontok szerint:

1) Pincejáratok: Gyűjtsenek pincejáratok, fényképezés le ezeket, és másnap készítsenek a fotókból kollázst az útikönyvbe!

2) Pincerendszerek: Ha be tudunk menni egy pincébe, akkor az egyik csoport figyelje meg a pince vagy pincerendszer kialakítását, és készítsenek jegyzeteket. Másnap rajzolják le a járatokat az útikönyvbe! Amennyiben nem tudunk bemenni közösen pincébe, akkor a gyerekek a fantáziájuk alapján rajzoljanak le egy járatrendszert!

3) Világörökségi helyszínek: Ha a településen van kiemelt világörökségi helyszín, akkor a csoport figyelje meg az UNESCO világörökségi szimbólumot, és gondolja végig, majd mondja el a többieknek, hogy szerintük mit jelképez. Másnapra járjanak utána a szimbólum jelentésének, és az útikönyvbe készítsenek rajtot és rövid leírást róla.

7. MODUL: BORÁSZATI ÉPÜLETEK

IDŐ: 10 perc

ANYAGSZÜKSÉGLET: **Tokaj-Hegyalja gyerekeknek könyv 60-61. oldalai, jegyzetfüzet, ceruza**

A gyerekek egyénileg gyűjtsenek a séta során borászathoz kapcsolódó épületeket. Jegyezzék fel a füzetükbe, hogy mit és hol találtak, de egyelőre ne árulják el hangosan. A séta végén számolja össze mindenki, hogy hány épületet gyűjtött.

Aki a legtöbbet gyűjtötte, az olvassa fel őket. Ezután a többiek egészítsék ki, ha valami kimaradt. Közösen elolvashatják a könyv 60-61. oldalát.

8. MODUL: SZOBROK

IDŐ: 10 perc

ANYAGSZÜKSÉGLET: **Tokaj-Hegyalja gyerekeknek könyv 64-65.. oldalai, jegyzetfüzet, ceruza**

A gyerekek párokban figyeljék meg a szobrot, és jegyezzék fel róla az alábbiakat:

- mit ábrázol?

- ki készítette?

- miből van?

- hány éves lehet?

- miért teszik vagy miért nem tetszik?

Beszélgék meg közösen a válaszaikat. Ezután párokban megoldhatják a könyv 64. oldalán lévő feladatokat.

ÖSSZEZÉS

A nap végén összegezzük a látottakat. Miket néztünk meg, kimaradt-e valami fontos helyszín, amit érdemesnek találnának bemutatni az útikönyvben? Milyen új felfedezéseket tettek? Ezután osszuk ki a feladatot a következő napra: mindenki készítsen egy rövid leírást a választott helyszínéről, ami tartalmazza a helyszín bemutatását, az indoklást, hogy miért tartja fontosnak, érdekesnek a helyszínt a gyerekek, és egyéb fontos és érdekes információkat, amiket a kutatása során talált. A leírásokat egészítsék ki egy-egy személyes elbeszéléssel vagy rajzzal a közösen szerzett tapasztalatok és felfedezések alapján.

III. ÚTIKÖNYV SZERKESZTÉSE

RÁHANGOLÓDÁS

Beszélgük meg a gyerekekkel, hogy milyen volt önállóan kutatni. Találtak-e érdekes információt? Tudtak-e segíteni a szülők, nagyszülők? Milyen meglátásokkal gazdagodtak a közös séta során?

1. MODUL: ÚTIKÖNYV

IDŐ: 3 óra

ANYAGSZÜKSÉGLET: **térkép, papír, kartonpapír, ceruza, olló, ragasztó, nyomtató, a kötéshez madzag és lyukasztó**

Osszuk ki a kinyomtatott fotókat. A fotókat, a leírásokat és a rajzokat szerkessze mindenki azonos méretű papírlapra. A lapok szélén hagyjanak helyet a kötésnek. Egy vastagabb papírra készítsünk borítót a fotókból készült kollázsból, a hátlapra pedig ragasszuk fel a település térképét. A térképen mindenki jelölje be az általa feldolgozott helyszínt. A lapokat, valamint az első és a hátsó borítót fűzzük össze. Miután a könyv elkészült, szervezzünk könyvbemutatót a szülőknél és az ismerősöknél.